

**Slutrapport /Avstämningsrapport
Förstärkt stöd till anhöriga som hjälper och vårdar
närstående 2008**

Kommun	Stockholm stad, Farsta stadsdelsförvaltning
Kontaktperson	Birgitta Livgård Andersson
Telefon	08 508 18 224
E-mail adress	birgitta.livgard-andersson@stockholm.se

Diarienummer hos Länsstyrelsen	704-08-065998
-----------------------------------	---------------

Datum för start av arbetet med stöd av medel 2008	2009-05-01.
---	-------------

Datum
2010-10-20

Beskrivning av arbetet: **Mötesplatser**

Anhörig- äldrecenter

En mötesplats för anhöriga och närstående, belägen på ett av stadsdelens äldreboende. Öppet en dag i veckan. Här finns projektledaren (PL) för att ge anhöriga information, råd och stöd. Mötesplatsen har inte så många spontanbesökare, vilket kan bero på att äldreboendet inte ligger centralt i stadsdelen och inte är beläget så man passerar det när man t.ex. ska handla eller dylikt.

Västboda kvartersgård

En ny mötesplats för seniorer och anhöriga öppnar i mars 2010 i en ungdomsgård som endast används kvällstid. Till invigningen kom cirka 100 personer. Mötesplatsen är öppen två dagar i veckan. Varje öppetdag kan man delta i en fysisk aktivitet, gymnastik eller Qi Gong. Övriga aktiviteter kan vara biljard, sy, sticka, kortspel och social samvaro över en fika till självkostnadspris. Även speciella aktiviteter arrangeras efter årstid, t.ex. våffeldagen, påsk, sommarlunch. De som finns på mötesplatsen är arbetsterapeut från projektet Sociala innehållet, PL, frivillig från PRO som leder gymnastiken, samordnare från hemtjänst som leder Qi Gongen, f.d. anhörigvårdare som hjälper till med fikar. Till mötesplatsen kommer cirka åtta gäster per dag. Ett par är kända anhörigvårdare. Syftet är att fler anhörigvårdare ska få kännedom om dessa aktiviteter. Både för den fysiska men även den mentala hälsan.

Nätverk och samverkan

Projektsamverkan

med anhörigstödsprojektet i Enskede-Årsta-Vantör och Skarpnäck med vilken vissa aktiviteter och marknadsföring har genomförts. I denna samverkan har följande skett:

- Anhörigcirkel dag- och kvällstid erbjuds varje termin och sker i samverkan med Röda Korset. I maj avslutas de pågående cirkelarna, dag och kvällstid. I oktober startar återträff för de som gått dagcirkel tidigare. För yrkesverksamma anhöriga som gått cirkel startar träffar en gång per månad. Nya cirkel både dag och kvällstid

Datum
2010-10-20

startar i oktober 2009 och mars 2010. Dessutom fortsätter träffarna för yrkesverksamma som gått tidigare.

- Nätverksträffar för anhörigombud då vi arbetar med rollen som anhörigombud, riktlinjer nya lagen, erfarenhetsutbyte.
- Arrangerar bussutflykter för anhöriga och närstående till Simpvik på Gålö där det bl.a. blir silllunch, korvgrillning, tipspromenad och allsång.
- Tillsammans med ovanstående stadsdelar och stadsdelarna Kungsholmen, Södermalm, Norrmalm och Östermalm i samverkan med stadsmissionen provar vi en anhörigvecka på Stenfasta. Syftet med provet är att se om Stenfasta fungerar för anhöriga med närstående. Anhörigkonsulenter/projektledare var som personal då gästhemmet egentligen hade stängt för säsongen. Anhörigas upplevelse var mycket positiv med gästhemmet och de aktiviteter som arrangerades.
- Med anledning av de nya riktade medlen och samverkan mellan de tre stadsdelarna träffas äldreomsorgscheferna och projektledarna för samtal om den fortsatta samverkan.
- En gemensam föredragsserie för anhöriga startar i september. Varje vecka har vi ett föredrag i en av stadsdelarna. Teman under hösten: diabetes, stroke och afasi, demens, ASIH- avancerad sjukvård i hemmet.
- Gemensam julfest för anhöriga med närstående. Buss hämtar upp i stadsdelarna. 2009 hölls festen i Farsta.
- I januari görs ett gemensamt studiebesök på anhörigcenter i Karlstad.
- För att ta reda på vad anhöriga har för behov av olika aktiviteter har vi en fokusgrupp med två anhöriga från varje stadsdel.

Datum
2010-10-20

- I april börjar en riktad utbildning till anhöriga som har närstående med demenssjukdom. Varje föreläsning hålls både dag- och kvällstid.
- Fokusgrupp med två anhöriga från de tre stadsdelarna. Syftet är att ta reda på vad anhöriga har för behov av aktiviteter.
- I slutet av maj arrangeras endagsutbildning i anhängstöd för chefer.

Projektsamverkan

mellan de olika projekten inom äldreomsorgen i den egna stadsdelen och frivilligorganisationer.

- Fortsätter arbetet av de olika ombudsrollerna (kost, anhäng, kultur) för en gemensam syn på ombudsrollen.
- Regelbundna träffar med de olika projekten då vi har vissa beröringspunkter, gemensamma aktiviteter.
- PL är delaktig tillsammans med andra projektledare i vissa av de sommarutflykter som stadsdelen arrangerar för seniorer 2009.
- Frivilligas dag uppmärksammas den 4 december med buffé och samtal. Samverkan mellan äldreomsorgens projektledare och frivilligorganisationerna fortsätter att utvecklas.
- PL informerar på de informationsmöten som projektet Uppsökande verksamhet arrangerar.
- Planerar sommarlunch för de frivilliga som är delaktiga på Västboda, ska vara reseledare på sommarens seniorutflykter och är arrangerade på Edö.
- Samverkansmöten med frivilligorganisationer inför seniorutflykter sommaren 2010.

Datum

2010-10-20

Samverkan landstinget

- Gemensamt med Enskede-Årsta-Vantör och Skarpnäck samverkansträffar med Carema Gullmarsplan.
- Informerar äldrepsykiatriska teamet på psykiatri södra.
- Vårdcentraler och minnesmottagningen på Dalens sjukhus har varit föreläsare vid anhörigträffar och utbildningar.

Samverkan övrigt

- Regelbundna nätverksträffar med anhörigkonsulenter i Stockholm stad.
- Regelbundna nätverksträffar med anhörigkonsulenter m.fl. i Stockholm södra stadsdelar och kranskommuner.
- PL deltar i arbetsgruppen för anhörigpolicyn som äldreförvaltningen ska ta fram.
- PL deltar i möten som svenskt demenscentrum arrangerar inför "En dag för anhöriga" i stadshuset". Är delaktig hela dagen.
- PL varit inbjuden av hjälpmedelsinstitutet och deltagit i framtagandet av Anhörigboxen.

Övriga aktiviteter

- PL informerar på anhörig/kundträffar som arrangeras på stadsdelens tre dagvårdsenheter för demenssjuka, hemtjänstenheter, gruppboende och servicehus samt på servicehusets förtroenderåd.
- Arrangerar informationsmöte för anhöriga vars närstående flyttat in på ett av stadsdelens vård- och omsorgsboende.
- Administrerar anhörigenkäten från äldreförvaltningen.

Datum

2010-10-20

- Informerar på anhörigträff som Röda Korset arrangerar.
- Åker till Anhörigriksdagen i Varberg tillsammans med två anhörigombud.
- PL arrangerar för projektet kompetensutveckling demens utbildning i demenssjukdomar från Silviahemmet, tvådagars utbildning i sittande Qi Gong samt en utbildning i anhörigstöd för att bli anhörigombud. Arrangerar även "En skön dag tillsammans" för sex demenssjuka med anhöriga. Det bjuds på lunch och har olika aktiviteter så alla kan delta i något.
- PL deltar i anhörigkonferens som arrangeras av Nationellt kompetenscentrum Anhöriga.
- PL går utbildning i "Anhörigstöd i ett helhetsperspektiv" på Ersta Sköndal högskola.

Marknadsföring

Aktiviteter och öppettider finns på stadens hemsida och på stadsdelens intranät. Vissa aktiviteter annonseras i lokaltidningen och vissa i direktutskick till kända anhörigvårdare. Utskick med aktiviteter görs till hemtjänstenheter, biståndsenheten, vårdcentraler, bibliotek, äldreboende och minnesmottagningen på Dalens sjukhus.

Som nämnt ovan så informerar PL på de informationsträffar som Uppsökande verksamheten har. Här nås personer som inte har kontakt med kommunens äldreomsorg.

Start, slut, innehåll,
och resursutnyttjande
(vem har gjort vad?)
(vad har det kostat?).

År tre startar den 1 maj 2009 och slutar den 30 april 2010.

PL arbetar i stort sett ensam med planering av stadsdelens anhörigstöd och de aktiviteter som anordnas endast hos oss. Samverkan med stadsdelarna Enskede-Årsta-Vantör och Skarpnäck gör att vi får draghjälp av varandra. Tillsammans arrangerar vi aktiviteter av olika slag.

Datum

2010-10-20

Kostnader för lokaler	Sedan augusti 2008 har projektet betalt 7407 kronor per månad i hyra för lokal. Projektet har också betalt hyra för lokal till vissa av de anhörigcirklar som är gemensamma för stadsdelarna Enskede-Årsta-Vantör och Skarpnäck. Kostnaden är 500 kronor per tillfälle.
Förändringar jämfört med planen enligt ansökan.	Projektet har gått framåt. Arbetet med att utveckla anhörigstöd är ett långsamt framåtskridande.
Redovisning hur man uppfyllt målet/målen i olika avseenden.	En ny mötesplats för seniorer och anhöriga, Västboda kvartersgård, har öppnat.
Ett resonemang om orsaker om målet/målen inte har uppfyllts helt eller delvis.	Personal har utbildats, femdagars utbildning till anhörigombud/kvalificerad avlösare. Totalt har tjugotvå utbildats. Utbildning måste ske kontinuerligt men det finns ännu ingen plan för hur det kan bli. Informationsmaterial, folder om anhörigstöd, har tagits fram och sprids på vårdcentraler, bibliotek, geriatrisk sjukhus, hemtjänst, äldreboende och dagverksamheter. PL är dessutom ute och informerar på de anhörigträffar som anordnas, på pensionärsorganisationernas möte, Röda Korset samt på de informationsmöten som projektet Uppsökande verksamhet anordnar. Dessutom läggs det ut på stadens hemsida och annonseras ibland i lokaltidningen. Aktiviteter som arrangeras sprids på samma sätt. En lärdom är att arbetet med anhöriga tar betydligt längre tid än PL trott. Det är små framsteg som görs. Det tar tid att få anhörigstödet känt, vad det går ut på och att anhöriga ska känna igen sig och våga ta steget att ta emot stöd och hjälp.

Datum

2010-10-20

Redovisning av
kvantitativa och
kvalitativa data.
Eventuella bieffekter?

På de informationsmöte som projektet Uppsökande verksamhet anordnar kommer 30-50 personer per gång och PL har varit med på sju stycken under projektiden. På informationsmötena på ett vård- och omsorgsboende som anordnas varje eller varannan månad för anhöriga till nyinflyttade kommer 0 – 5 personer. Till temaföreläsningarna har kommit mellan två och tjugo. Till de anhörigträffar som dagvårdsenheter och äldreboende har kommer 10- 25 anhöriga till varje. Till hemtjänstens kund- och anhörigträffar kommer mest kunder men även några anhöriga. Till den öppna mötesplatsen Västboda kommer i genomsnitt åtta personer per tillfälle. Till de två anhörigcirkelarna kvällstid deltog 12 anhöriga och dagtid 17 anhöriga. På herrcirkeln deltog fem anhörigvårdare. På anhörigutflykterna deltog både anhörigvårdare och närstående, 15 i juni och sju i september. På de sommarutflykter och julmarknadsresor som arrangerades för seniorer i stadsdelen deltog ungefär 50 stycken per resa. Hur många som var anhörigvårdare vet man inte. Stödsamtal via hembesök eller besök på Anhörig-äldrecenter har under perioden varit cirka 36. Vissa träffar PL en gång andra blir ett par gånger. Det beror var i anhörigvårdarskapet personen befinner sig i. Telefonsamtal har inte registrerats på samma sätt men cirka tre per vecka om man slår ut det. Det kan åter konstateras att anhöriga inte är helt enkla att finna och nå fram till så de får information om vilken hjälp och stöd som finns att få. Många söker inte hjälp förrän det är absolut nödvändigt.

Positiva och negativa
erfarenheter? Vad
tyckte de som deltog,
intressenter osv

Precis som vid tidigare avstämningar är de som deltar i någon av de aktiviteter som arrangeras positiva. Som anhörigvårdare blir man ganska ensam. Flera uttrycker att det inte är så mycket man kan göra tillsammans längre. Därför uppskattas gemensamma aktiviteter.

Positiva och negativa
effekter?

Anhörigcirkelarna ger oerhört mycket, att möta andra i samma situation och veta att man inte är ensam är för

Datum
2010-10-20

	många ett viktigt stöd. Dessutom att byta erfarenheter med varandra, få ge och ta emot tips och råd. De får också kunskap som de behöver i sin roll som anhörigvårdare som till exempel vilken typ av stöd som finns, hjälpmedel, förflyttningsteknik. Många väljer att efter avslutad cirkel att träffas och då i Röda korsets regi.
Vilka problem/hinder har man haft i arbetet. Hur har man tacklat dess och kommit över/förbi dessa? Eventuella viktiga lärdomar? (Hur har vi gjort istället eller annorlunda?)	Att informera om anhörigstöd för de som inte har några insatser från kommunen är viktigt. Med information om vad som finns och vart man kan vända sig kan göra att denna grupp söker hjälp tidigare. De som redan är anhörigvårdare väntar ofta för länge innan de tar emot hjälp. Här är det fortsatta arbetet med information både intern och externt viktigt. Orsaken kan vara att anhöriga har svårt att komma ifrån. Har inte kunskapen om de insatser som finns, samt kvalitén på insatserna. Anhöriga måste känna sig trygga för att vilja lämna sin närstående. Anhörig- äldrecenter är inte placerat centralt tillräckligt för att det ska vara lätt att komma förbi när man ändå ska handla eller dylikt. Genom det samarbete som startats med Enskede-Årsta-Vantörs och Skarpnäcks stadsdelsförvaltningar har vissa aktiviteter kunnat genomföras. Exempelvis kan vi nu erbjuda anhörigcirkel varje termin, både dag och kvällstid.
Beskriv den fördjupade samverkan med frivilliga och ideella krafter	Projektets största samarbetspartner är Röda Korset. De deltar i samtliga anhörigcirkel både dag- och kvällstid. Kvällstid är cirklarna i deras lokal och Röda Korsets representant ordnar mat och fika. När vi nu även samarbetar över stadsdelsgränserna gör de likadant och samverkar över sina kretsgränser. Röda Korset har även med representant i referensgruppen. De fortsätter även att träffa de deltagare som vill/behöver det. Pensionärsorganisationerna deltar i sommarutflykterna för seniorer som reseledare.

Datum
2010-10-20

Beskriv hur varaktighet uppnås	Ett varaktigt anhörigstöd fås genom utbildning av den personal som dagligen träffar anhöriga, i hemtjänst, dagvård och på äldreboende. Chefer och biståndshandläggare måste också få möjlighet till utbildning för att få förståelse för anhörigas situation. Ett aktivt och utvecklande anhörigstöd kräver att det finnas en person som arbetar med det t.ex. anhörigkonsulent.
Beskriv vilka strategier som använts för att nå anhöriga	Broschyr om anhörigstöd och de aktiviteter som arrangeras läggs ut på stadens hemsida, annonseras i lokaltidningen. Affischer om aktiviteter skickas till hemtjänst, vårdcentral, minnesmottagning, biståndsenhet och äldreboende. Vissa aktiviteter skickas direkt till kända anhörigvårdare.
Hur många anhöriga har tagit del av insatserna	Under året har cirka 400 anhöriga deltagit i olika träffar, grupper och andra aktiviteter. Man får i den siffran räkna med att en del anhöriga kommer på flera aktiviteter eller som PL träffar flera gånger. Dessa är då räknade flera gånger. Hur många okända anhöriga som PL träffat under perioden vet vi inte då vissa informationsmöte och aktiviteter är förebyggande.

Bifoga ekonomisk redovisning av hur medlen används

Datum
2010-10-20

Blanketten skickas till	Länstyrelsen Stockholms län Birgitta Vigil Box 22067 104 22 Stockholm
-------------------------	--

Projekt	Projekt (T)	Konto	Konto (T)	Belopp
	5005 Anhörigstöd	9500	Förvaltningsinterna köp	61 369
		420	Interna kostnader	61 369
	5005 Anhörigstöd	5021	Månadsavlönad med KAP-KL	280 898
	5005 Anhörigstöd	5121	Sjuklön	4 630
		500	Löner	285 527
	5005 Anhörigstöd	5611	Arbetsgivaravgifter, löner o skattepliktiga ers	123 919
		509	Personalförsäkring	123 919
	5005 Anhörigstöd	4023	Inköp av inventarie (inköp över ett prisbasbelopp)	2 625
		591	Inventarier	2 625
	5005 Anhörigstöd	5811	Avgifter för kurser och utbildningar	13 560
	5005 Anhörigstöd	5812	Avgifter för konferenser	493
	5005 Anhörigstöd	7052	Hotell och logi	7 143
	5005 Anhörigstöd	7054	Resor med taxi, buss m m	306
		593	Personalbefrämjande åtgärder	21 502
	5005 Anhörigstöd	7011	Transporter (ex elev- o klientresor, ej personal)	1 580
		594	Resor och transporter	1 580
	5005 Anhörigstöd	4631	Köp av verksamhet Totalentreprenader	36 577
		595	Entreprenader/köp av verksamhet	36 577
	5005 Anhörigstöd	6441	Livsmedel	1 368
		596	Kosthåll	1 368
	5005 Anhörigstöd	4708	Övriga konsulttjänster och andra tjänster	320
	5005 Anhörigstöd	6431	Böcker, tidningar, tidskrifter o facklitteratur	236
	5005 Anhörigstöd	6811	Telefonikostnader (exkl datakommunikation)	1 838
	5005 Anhörigstöd	7101	Representation, Sverige	2 195
		599	Övriga externa kostnader	4 589
	Summa			539 056